PROGRAMMA,
QVO
RECTOR ACADEMIÆ ROSTOCHIENSIS,
GEORG. DETHARDING,
Med. Doct. & Prof. Publ. Ord. totius
Acad. Senior,
AD
FESTUM VALDE GLORIOSUM
S. MICHAËLIS
ARCHANGELI,
SERIA MEDITATIONE
DE
IMITANDIS VIRTUTIBUS
ANGELICIS
TRANSIGENDUM,
OMNES OMNIUM ORDINUM
CIVES ACADEMICOS
Ea, qua valet pietate atque ſollicitudine
hortatur.

ROSTOCHII,
Typis IO. IAC. ADLERI, SEREN. PRINC. & ACAD.
Typographi.

* *   *   * *
*   * *   *

Onvenimus, *Cives Optimi*, dum Feſtum Pentecoſtes pronuper erat concelebrandum, ut ſpreta ſive in ſcribendo, ſive in legendo curioſitate, meditatione ſeriarum adhortationum vitam emendantium, in Programmatibus feſtivis reperiundarum tempus feſtivum tranſigeremus; in quem finem aliquod ex antiquioribus, & quidem circa initium ſeculi elapſi conſcriptum deſiderio veſtro obtuli: Denuo volunt Statuta Almæ hujus, ut inſtans Feſtum *Michaëlis* devote colendum vobis omnibus & ſingulis commendem; imo jam jam in eo eram, ut de monitis & verbis huc facientibus circumſpicerem: quando quis aurem velligando inſuſurrabat: qui modo ſtylo *Cothmanniano* Civibus

vibus tuis te præbuisti fidelem Hodogetam, perge calamo *Fechtiano* idem tentare, quo undique constet, quam circa initium & finem seculi elapsi unum & commune Rectoribus Magnificis fuerit in hortando ad festa sincera sanctitate, devoto obsequio, modestia DEO hominibusque grata, celebrandi officium. Annui tanto promptius, quanto magis observabam, me omnibus viribus meis haud æquaturum illud, FECHTII quondam nostri, in dicendo robur, illam Ejus in stylo elegantiam, illum suum in pietatis studio fervorem; ex quo, & dum in vivis erat, & post fata associatus est Trigæ Heroum Davidis cœlestis. Ita vero Bellator ille divinus:

Non aliam ob causam sanctorum Angelorum Festum à venerabili antiquitate institutum esse credendum est, quam ut eorum virtutes enarrando ad illarum imitationem incenderemur. Planè ut sanctorum martyrum, aliorumque beatè defunctorum memoriam non ideò agimus, ut eosdem religioso honore colamus, sed ut virtutes ipsorum exemplo nostro exprimamus. Id disertè inculcat Paulus: *mementote ductorum vestrorum, qui locuti sunt vobis verbum DEI, quorum inspicientes exitum conversationis imitamini fidem.* Angelos vero non minus ac sanctos, hinc decedentes, ad imitandi æmulationem nobis propositos esse, vel Dominica, quam quotidie recitamus, oratio docere nos potest, in quâ precamur: *Fiat voluntas tua, sicut in cœlo, ita & in terrâ.* Quos enim alios interpretabimur, qui voluntatem DEI in coelis faciant, nisi Angelos? Ad Angelorum ergo exemplum nos attollit Christus, eosque doctores nostros constituit, ut eorum intueamur virtutes, factisque eas nostris repræsentemus. Agite itaque, optimi Cives, cumque Angelorum instet festum, oculos vestros ad immaculatos hos nobilissimosque

lissimosque Spiritus convertite,& quas quantasque res discere ab iis conveniat, mecum considerate.

Prima principesque virtus, quæ reliquas in se omnes complectitur, universarumque fundamentum est, quâ ab ipsâ origine suâ inclaruerunt Angeli, obedientia est, quam creatori suo ita sincerè, ita pertinaciter, ita constanter præstiterunt, ut cum Angelorum myriades, superbâ præsumptione contra DEUM rebellantes, ab ipsius obsequio deficerent, immoti illi petræ instar constiterint, præmium ideò obsequii sui, interminabilem glôriæ coronam, adepti.

Non ullibi, quam in Rep. Academicâ magis necessaria est obsequii religio. Vivunt in illâ homines, summæ libertati adsveti, quosque, si exorbitent, ægrius coercere queas, quam fluctus maris, ventorum immani impetu agitatos. Reperiuntur in tanto civium numero mala quædam dæmonia, tenebrarum nempe noctiumque filii, pergræcari tantum & bacchari edocti, qui boatibus, digladiationibus, cædibus, turbis adsueti, Magistratum legesque superbè contemnere, aliosque in scelerum consortium pertrahere didicerunt. Hic nisi obsequii gloria bonos in officio contineret, clades Reip. irreparabilis inferretur. Hi verò memores, in quod exitium inobedientiæ crimen malos Angelos præcipitaverit, bonorum Angelorum indolem induunt, malorum consortium & seductionem summo studio fugiunt, obsequio denique & legum observantiâ ita eorum, qui ipsis præsunt, animos demerentur, ut & præmia ipsis decernant amplissima, & iis, penes quos ad summos honores illos evehendi arbitrium est, omni occasione commendent. Hanc itaque virtutem, ô Cives, quocunque loco consistitis, quicquid in Academiâ agitis, & oculis vestris & menti objicite. Miserunt huc vos, tanquam ad bonarum literarum, virtutumque mercatum Parentes vestri, jusserunt pretiosissimi temporis horas non compotationibus, non ignavo

otio,

otio, non rixis jurgiisque cum commilitonibus vestris reciprocandis; sed legendis libris & audiendis doctorum lectionibus consumere; idem vobis dederunt in Academicis legibus, ad quas fidem vestram adstrinxistis, mandatum Praeceptores vestri; hic Angelicâ, imò Divinâ virtute, obsequio, opus est. Si lecti somnique vos ita occupaverit amor, ut sole conclavia vestra mane illuminante, nec surgere ad volvendos libros, nec ad privatas publicasque Scholas pedem movere velitis, aurea vox: obseqium, auribus vestris insonet & somnum ex oculis excutiat. Si Academiarum pestes, Bachi, Venerisque aqualiculi vos, nondum consilio & ratione firmatos, ad eas pelliciant res, quibus ætas vestra capi & deliniri possit, obseqium DEO, Parentibus, doctoribus debitum, è vestigio vos abstrahat, inque ordinem reducat. Si quando liticula vobis cum amico intercedat, metusque sit, ne ab altercatione progressi certamine irarum ad cædes vertamini, obsequium cohibeat manus vestras & amicitiæ vos vinculo illibatos connectat. Obsequio & studiorum vestrorum constat salus & nominis vestri decus & vitæ vestræ incolumitas.

Nec verò obedientiam suam invito reluctantique animo, utpote poenæ formidine, sed spontaneo motu, aut in re duntaxat unâ alteraque, sed quorsumcunque Divinæ se voluntatis arbitrium extendit, promptissimè alacriterque Angeli præstant.

Id ergo nobis faciendum esse, qui Angelorum consortes esse cupimus, meminerimus. Eloquamur hoc *Chrysostomi*, melleo ore doctoris, verbis: *Sicut in cœlo omnia fiunt libere & non in his quidem obtemperant Angeli, in aliis verò immorigeri sunt, sed voluntati cedunt Divinæ & in omnibus obsequuntur; potentes enim, inquit, virtute, facientes verbum ejus; sic nos, ô DEus, effice dignos, qui non ex dimidio, sed prorsus ex integro ea, quæ in tuâ sunt voluntate, faciamus.* Integrum nempe, non dimidiatum in obeun-

 dis

dis quoque ſtudiis noſtris officium requiritur. Non legendi ſunt aliquando libelli & doctorum auſcultatio, ſine quâ ad veram eruditionem neminem penetrare poſſe etiam antiquis creditum fuit, negligenda eſt. Non ingenium variarum ſcientiarum ornamentis imbuendum & animus pietate probitateque vacuus relinquendus eſt. Non vitanda ſunt prava convitiis inter ſe & velitationibus & clamoribus & diſceptationibus, à quibus ad gladios plerumque & manus pervenitur, certantium conſortia & in luxuriâ è contra atque laſciviâ, inque turpi ſequioris ſexus comitatu, quæ res plurimis exitium attulit, molliter delicateque vivendum eſt. Univerſis vitiis nuncium mittere & cunctas virtutes amore complecti oportet.

Eminet autem inter cæteras Angelorum virtutes omnes Divini nominis & agnitio & celebratio. Eſt hæc ita coeleſtibus his Spiritibus propria, ut huic quaſi uni operi ſummâ cum animi ſui contentione & voluptate dies noctesque inceſſanter atque indeſinenter incumbant. Vix vaſtum hujus mundi opificium in lucem exierat, cum Jobo dicente ſpectaculi ſtupore correpti, ad ſingula, quæ fiebant, iteratis fauſtis acclamationibus conditorem proſequerentur. Erant hæc Divinorum cantuum auſpicatiſſima natalia, hæc alternæ modulationis, quâ poſtea Trinum in unitate Numen, triſagion ei ſuum occinentes, perpetuò coluerunt, regalia prorſus ac digniſſima incunabula. Nec ceſſarunt hoc officio defungi, cum reparatâ à DEO rerum univerſitate, juſtitiæ ſolem, Chriſtum JEſum, ex ſanctâ virgine tanquam ex abyſſo exortum videntes exclamarunt: gloria in excelſis DEO. Quæ dum conſiderat, denuo Eccleſiæ ſuæ cœtum alloquitur *Chryſoſtomus: In ſupernis exercitus angelorum canunt gloriam, in terris homines in Eccleſiis choros agentes, ad illorum exemplum eandem*

canant gloriam. In supernis Seraphim ter sanctum illum hymnum resonant: in terris eundem hominum promat multitudo. communiterque tum coelestium tum terrestrium plaudat celebritas, una gratiarum actio, una exultatio, una benevolentis gaudentisque choreæ statio. Hic divini nominis cultus non in alio quocunque vitæ genere eminentius se prodere, quam in literario, debet. Quoties ad libros tuos accedis, vel Divinarum ex iis rerum notitiam, vel scientiam juris & æqui, vel conservandæ prorogandæque vitæ humanæ artem, vel denique humanæ sapientiæ thesauros hausturus, utrum felicem tibi promittere poteris successum, nisi DEum tuum, à quo omne bonum desuper est, in auxilium invocaveris, defunctus verò labore nomen ejus laudaveris celebraverisque? Ah utinam Angelicam hanc virtutem, quoties lectioni admovemus oculos, sanctâ cum devotione exerceremus: quam salutares inde in Remp. & Ecclesiam redundarent fructus! Cum destitutam divinâ benedictione eruditionem, quantumlibet ad miraculum usque; exactam, parum communi publicæque vitæ adjumenti adferre, ipsâ experientiâ edoceamur.

Angeli dum DEO serviunt, summâ reverentiâ & humilitate hunc illi cultum præstant. Sedet Rex Regum stellato solio, circumdante innumerabili & ineffabili beatorum spirituum exercitu. Hunc adorantes circumvolitant, huic flectunt cum tremore genua sua, in hunc oculos mentemque venerabundi defigunt.

Quid es, ô homo, collatus ad angelos? Quantâ ergo cum reverentiâ, quanto timore, quantâ illuc humilitate accedere debet, â palude suâ procedens & repens ranuncula vilis: Cum in templum concedis, quod Divinæ majestatis sedes est, vide ne ad momentum tepescat affectus, distrahatur animus, aut dormitet oculus. Non nosti, coram quo domino consistes? Non te puteat irreverentur psallere, inutiles cogitationes aut confa-

confabulationes tractare & corde torpescere? Depone coram cœlorum Rege, quicquid sordidum, quicquid deforme, quicquid incompositum est. Assiste & tremebundus & supplex & sollicitus & toto intentus animo majestati gloriæ ejus, in præsentiâ Angelorum, in concilio justorum & congregatione.

Angeli ut Spiritus sunt nobilissimi & admiranda gaudent rerum cum sacrarum tum profanarum scientia, spiritum tamen non gerunt, aut arrogantiâ intumescunt. Angelis bonis, ait, *Augustinus, omnis corporalium temporaliumque rerum scientia, quâ inflantur dæmones vilis est; non quod earum ignari sint, sed quod illis DEI, quâ sanctificantur, charitas cara est; præ cujus non tantum incorporali, verum etiam incommutabili & ineffabili pulchritudine, cujus sancto amore inardescunt, omnia, quæ infra sunt, ipsis non sunt, sequeipsos, inter illas contemnunt, ut ex toto, quod boni sunt, eo bono, ex quo boni sunt, perfruantur.*

O utinam, Cives, solius DEO amore ita incenderemur inflammaremurque, ut illum solum in sinu, in deliciis haberemus, ut teneremus omnibus horis, oculis, auribus, complexu. *Qui non diligit*, ait Apostolus, *non novit DEUM.* Quid est omnis rerum mundanarum scientia, si destituatur charitate DEI? Gladius in manu furiosi. Rectè igitur iterum Augustinus: *scientia ad finem charitatis adhibita, multum est utilis, per se autem ipsam sine tali fine, non modo superflua, sed etiam perniciosa probata est.*

Angeli tam concordibus juncti sunt pectoribus, aut unâ quasi animâ vivant, unâ mente. Non invidiæ agitantur stimulis, non livore & obtrectatione contabescunt, non infesto inimicoque odio conflictantur. Pax inter eos alta est, nec ullo unquam casu violata.

Hic, ô animæ, bonis studiis dicatæ, præcipuè habetis, quod exprimatis imitatione. Conjunxit vos idem literarum amor,

amor, eadem ſtudiorum ſocietas. Quid itaque nunc contentione, nunc ambitione ſitil diſcordes? Quid per diſſenſionem altercationemque pericula vobismetipſis & cædes creetis. Nonnunquam ex levi cauſâ quæ orta eſt, ſerpit ſimultas, degenerat in graves ac deteſtandas inimicitias, hæ vertuntur in furorem & ſanguis, ô ſcelus, profunditur. Eſt in humanâ vitâ triplex quædam Reſpublica. Una eorum, quos natura ad ſtivam & aratrum damnavit; hanc brutorum vocaveris. Altera illorum, qui civilibus negotiis diſtinentur; hanc dixeris hominum. Tertia denique eorum, qui liberalium ſcientiarum vinculo conglutinantur; hæc Angelorum nomen ſuſtinere meritò debebat. Et vos, cum Angeli ſitis, odia inter vos favebitis capitalia, ſanguine manus veſtras commaculabitis, ex Angelis in bruta convertimini? Beſtiarum eſt, ſanguinem ſitire, bellum cum ſui ſimilibus gerere, rixis jurgiisque interminabilibus involvi. Hanc itaque peſtem ô boni, fugite. Studioſi ſitis otii & rerum tranquillarum, fraterna unanimitate æternum coaleſcatis. Quid pace optabilius? Quid animorum conſenſione generoſius?

Poſtremò Angeli frequenti virtutum exercitio eam benè recteque agendi abſolutionem & perfectionem conſecuti ſunt, ut nec ſi velint, tranſilire lineas aut peccare poſſint. Quâ de re Auguſtinus: Angelica, inquit, ſublimis natura non peccat, quia ita particeps eſt legis æternæ, ut ſolus eam delectet DEUS, cujus voluntati ſine ullo experimento tentationis obtemperet.

Ad hanc perfectæ cumulatæque virtutis metam & nos contendamus, Cives. Quæcunque nobis peccati adblandiatur occaſio, eam forti animo reprimamus. Ubicunque dæmonum aſtu ad fæda vitiorum dedecora ſollicitamur, DEUM vos offendere non poſſe aut debere e veſtigio recordemur. Si à confectâ & undique expletâ pietatis, honeſtatisque formâ excludamur, ſaltem eò annitamur omnibus viribus, ut ſemper perfectiores reddamur. Eſt hodie hominum genus, quod

vulgò Pietiſtas vocamus. Hi dicuntur eam à Chriſtianis requirere ſanctitatis perfectionem, quæ Angelicæ vel ſuppar ſit vel non multum ab ea remota. Plurimi ut hoc hæreſos crimen effugiant, ſtudioſiſſimè cavent, ne ad illum perfectionis gradum perveniant. Malunt itaque dæmonum virtutes conſectari & criminum quorumlibet ſcelerumque cœno collutulari, ne Perfectiſtæ forte & Pietiſtæ efficiantur. Fuit & olim ſecta quædam, *Angelorum* nomine celebrata, cujus meminit Epiphanius & Auguſtinus; unde verò nomen traxerit, an ab Angelorum cultu, (qui hæretici ideò in Concilio Laodiceno ſunt reprobati) an ab eo, quod mundum ab Angelis conditum eſſe docuiſſent, quæ aliorum hæreticorum fuit opino; *an potius*, ut loquitur Epiphanius, *quod in Angelicum ſeſe ordinem arroganter referrent, atque excellentem quandam vitæ rationem inſtituerent*, pro comperto ſe aſſerere non poſſe profitetur idem Epiphanius. Non ideò introeundum nobis in Angelicum ordinem eſt, Cives, ſi Angelis ſimiles reddi cupimus. Non mentienda nobis eſt Angelica perfectto, ut ad perfectionem qualemcunque, quæ in hac infirmitate òbtineri poteſt, adſpiremus. Semper ulterius contendendum eſt, quia ſemper Apoſtolo monente creſcendum nobis eſt, quamquam eò eniti non poſſimus, ut creſcere amplius nequeamus. Quamobrem in hac vitâ ubique opera nobtis danda eſt, ut Angelorum virtutes imitemur, quia niſi id fecerimus, in alterâ vitâ nunquam ἰσάγγελοι ſeu Angelis pares futuri ſumus. Ut Angelorum aliquando ſocii reddamur, Angelorum nobis mores induendi ſunt. Hos enim ſolos approbat DEUS, hi unicè eidem placent. O ſi olim omnes ſingulique puriſſimo Angelorum cœtui immixti, DEUM, Angelorum hominumque conditorem, Angelicis labiis laudem gloriamque interminabilem eidem occinentes, coleremus & celebraremus! Id faxit ſupremum Numen benedictum in omnibus & ſuper omnia, in nunquam finienda ſeculorum ſecula!

Percepiſtis, *Cives* ſingulariter dilecti! quot verbis FECHTIUS, quondam Theologus ſtrenuus, Vos ad vitam virtuoſam

Ange-

Angelorum inſtar agendam; quot argumentis a veritate in Sacris Pandectis revelata deſumptis; quot rationibus futura bona, hâc vitâ peractâ, exſpectanda ſerio inculcantibus uſus ſit, ut mentem piorum confirmaret, impiorum à commercio cum operibus ſatanicis detraheret. *Ille* jam verè angelicam vitam agit, glorioſe collocatus inter hos, qui multis viam ad ſalutem monſtrarunt; nec dubium eſt, quin gaviſus ſit de his è noſtro ordine, qui ſua monita angelica cordi habuerunt, hinc vinculis corporis & peccati morte ſolutis, regnum coelorum ingreſſi ſunt. Exſpectat adhuc nos omnes & ſingulos, ut participes ſimus gaudii angelici & ſocii canticorum coeleſtium. Agamus ergo! Queis nos inter, qui Diribitor honorum eſt, *Docentium* ſpartam benigne conceſſit, hi ſint *Angeli*, boni nuntii, & verbis & factis interruptim teſtantes, quam glorioſum, quam fructuoſum, pietati litare, quæ habet promiſſionem hujus & futuræ vitæ, nec vel ſemel admittant, quæ obmuteſcere faciant; quorum vero eſt ex gratia divina hæc felicitas, ut ad pedes Gamalielum confidendo informari queant de methodo angelieam vitam agendi, & ad pios mores Præceptorum ſuorum ſe componendi, hi gaudeant de bono hoc communi, tentent indies magis magisque fieri ἰσάγγελοι. Extollebat quondam malorum angelorum Primipilus vocem, quæſitus de numero miſellum illum hominem vexantium, clamando: *illorum eſſe Legionem.* O! quam longe ſuavior foret vox, ſi Alma noſtra interrogata, de numero ſtudioſorum probrorum DEO placentium & hominibus acceptorum, reſpondere poſſet, numerum horundem eſſe innumerum. Non exſpectandum equidem à fragilitate humana, ut irrefragabiles nobis ſimus, quamdiu mortales: aſt commendatum tamen nobis ſit *Angeli* iſtius in gentilium ſalutem miſſi PAULI effatum, qui libero animo, in medio adverſariorum, quæ poſſent, culpantium, faſſus eſt: *Se ſe ipſum exercere, ad conſcientiam habendam ſine offenſa apud DEum & apud homines ſemper.* Fuit *Angelus* iſte, quum hæc protulit, homo, nec hoc

humani, ut peccaret, à se alienum putavit; nihilo tamen minus ex plerophoria nisuum sacrorum in verba ista erupit, Allaboremus, ut, quantum in nobis, vestigiis istis vere Angelicis insistamus. Eandem, quam ille habuit, promissionem de gratia Divina assistente jam in Baptismo nobis factam esse, quis est, qui non fiduciæ plenus sibi in memoriam revocat? En aliùs *Angeli* à DEO missi, divi PETRI parænesin: *Ex eo, quod maxima nobis & pretiosa donavit, ut per hæc efficeremini divinæ consortes naturæ, elapsi ex corruptione, quæ est in mundo per cupiditatem. Ad hoc ipsum vero vos omni præterea collato studio adjicite fidei vestræ virtutem, virtuti vero notitiam, Notitiæ vero continentiam, continentiæ vero tolerantiam, tolerantiæ pietatem, pietati vero fraternum amorem, fraterno vero amori charitatem.* Sed adhortationum angelicarum satis! Nihil restat, quam ut ruminando illud *plus ultra*, quod milites ad strenue pugnandum stimulat, manibus pedibusque in eo simus, ne quis nos facile in imitando *Angelos* vincat. Spectatores hi spiritus coelestes serunt, in gaudia & triumphos proni, si vicerimus nosmet ipsos; tum quoque sub amicitiæ & blanditiarum specie tranquillitatis conscientiæ hostes, imo beatitudinis promissæ fures. Tandem, & forsitan non ita diu, de victoriis quotidie obtentis, cum istis læte colloquendi dabitur occasio.

Valete!

P. P. sub Sigillo Rector. Acad.

Die *Michaeli* sacro

Anno MDCCXXIX.

